

PAPER DETAILS

TITLE: 2018 ORTAOKUL ÖĞRETİM PROGRAMLARININ HUKUK OKURYAZARLIĞI AÇISINDAN
İNCELENMESİ

AUTHORS: Eser IRSİ,Ömer Faruk SÖNMEZ,Maksut ÖNLEN,Ugur POLAT

PAGES: 906-928

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1478668>

<http://kefad.ahievran.edu.tr>

Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi

ISSN: 2147 - 1037

2018 Ortaokul Öğretim Programlarının Hukuk Okuryazarlığı Açısından İncelenmesi

Ömer Faruk Sönmez - Eser İrşi
Maksun Önlen - Uğur Polat

DOI: 10.29299/kefad.2019.20.02.012

Makale Bilgileri

Yükleme:19/01/2019 Düzeltme:22/04/2019 Kabul:02/07/2019

Özet

Hukuk okuryazarlığı hukuka ait kaynakları doğru okuyabilmeyi, hukuk terimlerini doğru anlayabilmeyi ve hukukla ilgili kuralları hayata geçirebilmeyi ifade eder. Ülkemizde ilkokul ve ortaokullarda sosyal bilimleri temel alan çeşitli derslerin öğretim programlarında hukukla ilgili kazanım, kavram, beceri ve değerler yer almaktadır. Bu araştırmanın amacı; ilkokul ve ortaokullarda okutulan, Sosyal Bilgiler, Hayat Bilgisi, İnsan Hakları Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi, Hukuk ve Adalet derslerine ait 2018-2019 eğitim öğretim yılında uygulanmaya başlanan öğretim programlarını hukukla ilişkili kazanım, kavram, beceri ve değer bağlamında incelemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara göre; 2018 Hayat Bilgisi Öğretim Programında yer alan 143 kazanımdan 15 kazanımın, 2018 İnsan Hakları Yurttaşlık ve Demokrasi dersi öğretim programında yer alan 29 kazanımdan 19 kazanımın, Sosyal Bilgiler (4-7) öğretim programında yer alan 136 kazanımdan 23 kazanımın, Hukuk ve Adalet dersine ait 33 kazanımın, hukuk okuryazarlığı ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Kavram, beceri ve değerler açısından da söz konusu derslerin öğretim programlarında hukuk okuryazarlığına yer verildiği görülmüştür. Araştırma sonucunda; İlkokul İnsan Hakları Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi dersi, Hayat Bilgisi, Ortaokul Sosyal Bilgiler ve Seçmeli Hukuk ve Adalet dersi kazanım ve diğer program öğeleri 2018 programları çerçevesinde incelenmiş, söz konusu öğretim programlarında hukuk okuryazarlığına yer verildiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Hukuk ve adalet, Hukuk okuryazarlığı, Öğretim programı

Sorumlu Yazar : Ömer Faruk SÖNMEZ, Doç.Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Türkiye,,

sonmez.omerfaruk@gmail.com ORCID ID 0000-0002-8910-2817

Eser İRŞİ, Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye, eserirsi@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-7444-4080

Maksut ÖNLEN, Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye, maksutonlen@gmail.com ORCID ID:0000-0002-6266-2574

Uğur POLAT, Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye, ugur_polat325@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0003-4413-7837.

Bu çalışma 11-13 Ekim 2018 Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi USBES 2018 Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

906

Atf için: Sönmez, Ö. F., İrşi, E., Önlen, M. ve Polat, U. (2019). 2018 Ortaokul öğretim programlarının hukuk okuryazarlığı açısından incelenmesi. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 906-928.

Giriş

Hukuk Okuryazarlığı

Hukuk genel olarak toplumsal hayatta bireylerin birbirleriyle ve toplumla olan ilişkilerini düzenleyen ve uyulması kamu gücü tarafından desteklenen sosyal kurallar bütünü olarak tanımlanmaktadır. Hukukun yaygın tanımlarında bir diğerinde de devlet otoritesi kavramı önemli bir etken olarak vurgulanmaktadır. Bu tanıma göre hukuk, bireylerin ve toplumun ortak iyiliğini sağlamak amacıyla yetkili makam tarafından düzenlenmiş ve devletin yaptırım gücünün var olduğu sosyal kurallar bütünüdür (Bal, 2003).

Türkçe olarak “okuryazarlık”, İngilizce olarak “literacy” şeklinde ifade edilen kavram sadece okuma yazma becerisini içeren bir kavram değildir. Kapsam itibari ile ilk okuma dâhil daha geniş bir alanı içine almaktadır. Günümüzde toplumsal ve teknolojik değişiklikler yaşamın tüm alanını etkilediği gibi okuryazarlığı da etkilemiştir. Bu süreç sonrasında yeni birçok okuryazarlık alanı ortaya çıkmaktadır (Çakmak, 2013).

Hukuk okuryazarlığı hukuka ait kaynakları doğru okuyabilmeye ek olarak hukuk terimlerini doğru anlamaktır. Hukuk okuryazarı bir birey yaşamında hukuka ilişkin kavramlarla karşılaştığında bunları doğru zamanda doğru yerde kullanabilmelidir. Toplum düzenini sağlayan hukuk kuralları açısından önemli olan da hukuk kurallarının hayata geçirilebilmesidir (Oğuz, 2013).

Okuryazarlığın özellikle batı toplumlarında hukuk ile ilişkisi güçlüdür. Hukuk kuralları toplumu yönlendiren bir etkiye sahip olduğu için, yasal çerçevede topluma katılmak da önem taşımaktadır. Sadece temel seviyede okuma yazma becerisi ile bireyler günlük problemlerini çözebilirler bile, hukuki durumlarla ilgili bilgi ve belgeleri yorumlayamazlar. Hukuk okuryazarlığı, özellikle yazılı karmaşık hukuk kurallarına sahip modern toplumlar için gereklidir. Günümüzde hukuksal okuryazarlık kavramı, hukuk sistemi ile etkili bir iletişim kurmak için gerekli tüm bilgi ve becerileri içeren bir anlama sahiptir. Başlangıçta hukuk okuryazarlığı kavramı, hukuka ilişkin mesleki eğitimin bir parçası olarak görülmüştür. Zamanla gelişen yaklaşımla ise hukuksal okuryazarlık, bir vatandaşın hukuk okullarının verdiği eğitim gibi mesleki bir eğitim olmamakla beraber, modern topluma etkin katılım için belli bir derecede yasal okuryazarlığa sahip olması gerektiğini savunur (Zariski, 2014).

Hukuk okuryazarlığı, günümüz toplumlarında önem verilen bir konudur. Ortaokul yıllarında gelecekteki yaşamları için hazırlık aşamasında olan öğrencilerin asgari yasal konuların farkında olması önemlidir. Bu bilinç, öğrencilerin sorumlu vatandaşlar olmasında yardımcı olmaktadır (Patil ve Lavanya, 2012).

Türk Eğitim Sisteminde Hukuk

Ülkemiz eğitim sisteminde hukuk eğitimi denilince akla ilk olarak yükseköğretim seviyesinde eğitim verilen hukuk fakülteleri gelmektedir. En yaygın hukuk eğitimi bu kurumlarda yapılmaktadır. Bunun yanında lisans ve ön lisans düzeyindeki programlarda da çeşitli dersler içerisinde genel hukuk bilgisi veya bölüme özgü hukuksal bilgiler verilmektedir. Ancak ülkemizde bilimsel bakış açısıyla detaylı bir hukuk eğitimi söz konusu eğitim kurumlarında verilirken, temel eğitim düzeyinde de farklı derslerin öğretim programında hukuk ile ilgili kazanım, kavram, beceri ve değerler yer almaktadır. Temel eğitim kademesi olarak kabul ettiğimiz ilkökul ve ortaokullarda hukuk ile ilgili bilgiler, hayat bilgisi, sosyal bilgiler, hukuk ve adalet, insan hakları, vatandaşlık ve demokrasi dersleri kapsamında verilmektedir. Bu kapsamda Hayat Bilgisi Öğretim Programı, Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, İnsan Hakları Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi Öğretim programı hukuk ile ilişkili kazanımları bağlamında incelenecektir.

Yöntem

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; ilkökul ve ortaokullarda okutulan, Sosyal Bilgiler, Hayat Bilgisi, İnsan Hakları Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi, Hukuk ve Adalet derslerine ait 2018 yılında yayınlanan öğretim programlarını hukukla ilişkili kazanımları bağlamında incelemektir.

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma betimsel bir çalışmadır. Araştırma verileri döküman incelemesi yöntemi ile elde edilerek betimsel olarak analiz edilmiştir. Çalışma kapsamında 2018 yılında yayınlanan Sosyal Bilgiler, Hayat Bilgisi, İnsan Hakları Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi dersi ile Hukuk ve Adalet derslerine ait öğretim programı Talim Terbiye Kurulu web sitesinden elde edilmiştir. Çalışmanın amacı çerçevesinde ilgili derslerin öğretim programları kazanımları hukuk okuryazarlığı ile ilişkili olma durumuna göre incelenmiştir.

Bulgular

Hayat Bilgisi Öğretim Programında Hukuk

Kazanımları ve içeriği itibari ile hukuk ile bilgilerin yer aldığı derslerden birisi de İlkokul Hayat Bilgisi dersi. Bu kapsamda 2018 İlkokul Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında sınıflar bazında hukuk ile ilişkilendirilebilecek kazanımlar incelenmiştir.

2018 İlkokul Hayat Bilgisi dersi öğretim programında hukuk ile ilişkili kazanımlar aşağıda yer alan tablo 1 da yer almaktadır (MEB, 2018a).

Tablo 1. *Hayat bilgisi öğretim programında hukukla ilgili kazanımlar*

Sınıf	Kazanım
1.Sınıf	HB.1.1.10. Sınıf içi kuralları belirleme sürecine katılır.
	HB.1.1.11. Okul kurallarına uyar.
	HB.1.4.2. Okula geliş ve okuldan gidişlerde insanların trafikteki davranışlarını gözlemler.
	HB.1.4.3. Okula geliş ve okuldan gidişlerde trafik kurallarına uyar.
	HB.1.4.4. Çevresindeki kişilerle iletişim kurarken güvenlik kurallarını uygular.
2.Sınıf	HB.1.4.5. Acil durumlarda yardım almak için arayacağı kurumların telefon numaralarını bilir.
	HB.2.1.4. Sınıfla ilgili konularda karar alma süreçlerine katılır.
	HB.2.1.10. Okulda arkadaşlarıyla oyun oynarken kurallara uyar.
3.Sınıf	HB.2.4.4. Acil durumlarda yardım alabileceği kurumları ve kişileri bilir.
	HB.3.1.7. Okula ilişkin istek ve ihtiyaçlarını okul ortamında demokratik yollarla ifade eder.
	HB.3.4.1. Trafik işaretleri ve işaret levhalarını tanır.
	HB.3.4.2. Trafikte kurallara uymanın gerekliliğine örnekler verir.
	HB.3.4.5. Güvenliğini tehdit eden bir kişi veya acil durum olduğunda ne yapacağını ve kimlerden yardım isteyebileceğini açıklar.
	HB.3.5.1. Yakın çevresinde bulunan yönetim birimlerini ve yöneticilerini tanır.
	HB.3.5.2. Ülkemizin yönetim şeklini açıklar.

Tablo 1 incelendiğinde 2018 Hatay Bilgisi Öğretim Programında yer alan 143 kazanımın 15 tanesinin doğrudan hukuk ilişkili olduğu görülmektedir. Öğrencilerin yaş ve sınıf seviyesi doğrultusunda hukuk kavramının daha çok kural, hak, trafik kuralı gibi günlük hayata dönük kazanımlarla ilişkili olduğu görülmektedir.

İnsan Hakları Yurttaşlık ve Demokrasi Dersi Öğretim Programında Hukuk

İlkokul İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi dersi 2018 öğretim programında yer alan hukuk ile ilişkili kazanımlar tablo 2 de yer almaktadır (MEB, 2018b).

Tablo 2. *İnsan hakları, yurttaşlık ve demokrasi eğitimi dersi hukukla ilgili kazanımları*

Ünite	Kazanım
İnsan Olmak	Y.4.1.2. İnsanın doğuştan gelen temel ve vazgeçilmez hakları olduğunu bilir.
	Y.4.1.3. Haklarına kendi yaşamından örnekler verir.
	Y.4.2.1. Hak, özgürlük ve sorumluluk arasındaki ilişkiyi fark eder.
	Y.4.2.3. Hak ve özgürlüklerini kullanabilen ve kullanamayan çocukların yaşantılarını karşılaştırır.
Hak Özgürlük Sorumluluk	Y.4.2.4. Hak ve özgürlüklerinin ihlal edildiği veya kısıtlandığı durumlarda hissettiklerini ifade eder.
	Y.4.2.5. Hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği veya kısıtlandığı durumların çözümünde ne tür sorumluluklar üstlenebileceğine ilişkin örnekler verir.
	Y.4.2.6. Hak ve özgürlüklere saygı gösterir.
Adalet ve Eşitlik	Y.4.3.2. Adalet ve eşitlik kavramlarını birbiriyle ilişkili olarak açıklar
	Y.4.3.3. İnsanların hak ve özgürlükler bakımından eşit olduğunu bilir.
	Y.4.3.4. Adaletin veya eşitliğin sağlandığı ve sağlanamadığı durumları

	karşılaştırır.
	Y.4.3.5. Adil veya eşit davranılmadığında insanlarda oluşabilecek duyguları açıklar.
Uzlaş	Y.4.4.3. Anlaşmazlıkları çözmek için uzlaş yolları arar.
	Y.4.4.4. Anlaşmazlık ve uzlaş durumlarının sonuçlarını örneklerle karşılaştırır.
	Y.4.5.1. Kural kavramını sorgular.
	Y.4.5.2. Kuralın, özgürlük ve hak arasındaki ilişkiye etkisini değerlendirir.
Kurallar	Y.4.5.3. Kurallara uymanın toplumsal ahenge ve birlikte yaşamaya olan katkısını değerlendirir.
	Y.4.5.4. Kuralların uygulanmasına katkı sağlar.
Birlikte Yaşama	Y.4.6.2. Birlikte yaşayabilmek için düzenleyici bir kuruma ihtiyaç olduğunu kavrar.
	Y.4.6.3. Devletin yurttaşlarına karşı sorumluluklarını açıklar.

Tablo 2 incelendiğinde 2018 İnsan Hakları Yurttaşlık ve Demokrasi dersi öğretim programında yer alan 29 kazanımdan 19 kazanımın hukuk bilimi ile doğrudan ilişkili olduğu görülmektedir. Buna göre İlkokul seviyesinde verilecek hukuka ilişkin bu temel bilgiler ilerleyen öğrenim yılları için önemli bir temel oluşturmaktadır.

Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Hukuk Okuryazarlığı

Öğretim programlarının yapısına bakıldığında, 2018 programının 7 öğrenme alanından oluştuğu görülmektedir. Bu öğrenme alanları, Birey ve Toplum, Kültür ve Miras, İnsanlar Yerler ve Çevre, Üretim Dağıtım ve Tüketim, Bilim Teknoloji ve Toplum, Etkin Vatandaşlık ve Küresel Bağlantılar olarak sıralanmaktadır. Söz konusu bu öğrenme alanları 2018 programında 136 kazanım yer almaktadır.

2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı 4-7. Sınıf kazanımları içinde hukuk ile ilgili kazanımların dağılımı tablo 3 de yer almaktadır.

Tablo 3. 2018 Sosyal bilgiler programında hukuk okuryazarlığı ile ilgili kazanımlar

Sınıf	Toplam Kazanım	Hukuk Okuryazarlığı ile ilişkili Kazanım	%
4.Sınıf	33	3	9,09
5.Sınıf	33	6	18,1
6.Sınıf	34	9	26,4
7.Sınıf	31	6	19,3
Toplam	131	24	18,32

(MEB, 2018c)

2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı 4. Sınıf kazanımları içinde hukuk ile ilgili kazanımlar tablo 4 de yer almaktadır.

Tablo 4. 2018 Sosyal bilgiler öğretim programı 4. sınıf kazanımları içinde hukuk ile ilgili kazanımlar

Sınıf	Öğrenme Alanı	Kazanım
4.Sınıf	Üretim Dağıtım	SB.4.5.3. Sorumluluk sahibi bir birey olarak bilinçli tüketici davranışları sergiler.
	Tüketim	SB.4.6.1. Çocuk olarak haklarının farkına varır.
	Etkin Vatandaşlık	SB.4.6.2. Aile ve okul yaşamındaki söz ve eylemlerinin sorumluluğunu alır.

(MEB, 2018c)

Tablo 4 incelendiğinde üretim dağıtım tüketim öğrenme alanında 1, etkin vatandaşlık öğrenme alanında 2 olmak üzere toplamda 3 kazanımın hukuk ile ilgili olduğu görülmektedir.

2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı 5. Sınıf kazanımları içinde hukuk ile ilgili kazanımlar tablo 5 da yer almaktadır.

Tablo 5. 2018 Sosyal bilgiler öğretim programı 5. sınıf kazanımları içinde hukuk ile ilgili kazanımlar

Sınıf	Öğrenme Alanı	Kazanım
5.Sınıf	Birey ve Toplum	SB.5.1.3. Katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiği hak ve sorumluluklara uygun davranır. SB.5.1.4. Çocuk haklarından yararlanmaya ve bu hakların ihlallerine örnekler verir.
	Üretim Dağıtım	SB.5.5.5. Bilinçli bir tüketici olarak haklarını kullanır.
	Tüketim	SB.5.6.1. Çevresindeki toplumsal ihtiyaçlar ile bu ihtiyaçların karşılanması için hizmet veren kurumları ilişkilendirir.
	Etkin Vatandaşlık	SB.5.6.2. Yaşadığı yerin yönetim birimlerinin temel görevlerini açıklar. SB.5.6.3. Temel hakları ve bu hakları kullanmanın önemini açıklar.

(MEB, 2018c)

Tablo 5 incelendiğinde 2018 programında Birey ve Toplum öğrenme alanında 2, Üretim Dağıtım Tüketim öğrenme alanında 1, Etkin Vatandaşlık öğrenme alanında 3 olmak üzere toplamda 6, kazanımın hukuk ile ilgili olduğu görülmektedir.

2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı 6. Sınıf kazanımları içinde hukuk ile ilgili kazanımlar tablo 6’de yer almaktadır.

Tablo 6. 2018 Sosyal bilgiler öğretim programı 6. sınıf kazanımları içinde hukuk ile ilgili kazanımlar

Sınıf	Öğrenme Alanı	Kazanım
6.Sınıf	Birey ve Toplum	SB.6.1.3. Toplumda uyum içerisinde yaşayabilmek için farklı cinsiyet, sosyo-ekonomik ve kültürel gruplara karşı ön yargıları sorgular.
		SB.6.1.4. Toplumsal birlikteliğin oluşmasında sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı destekleyici faaliyetlere katılır.
		SB.6.1.5. Bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini savunur.

Bilim Teknoloji ve Toplum	SB.6.4.4. Telif ve patent hakları saklı ürünlerin yasal yollardan temin edilmesinin gerekliliğini savunur.
Üretim Dağıtım Tüketim	SB.6.5.4. Vatandaşlık sorumluluğu ve ülke ekonomisine katkısı açısından vergi vermenin gereğini ve önemini savunur.
Etkin Vatandaşlık	SB.6.6.1. Demokrasinin temel ilkeleri açısından farklı yönetim biçimlerini karşılaştırır. SB.6.6.2. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde yasama, yürütme ve yargı güçleri arasındaki ilişkiyi açıklar. SB.6.6.4. Toplumsal hayatımızda demokrasinin önemini açıklar. SB.6.6.5. Türkiye Cumhuriyeti'nin etkin bir vatandaşı olarak hak ve sorumluluklarının anayasal güvence altında olduğunu açıklar.

(MEB, 2018c)

Tablo 6 incelendiğinde 2018 programında hukuk ile ilgili konular Birey ve Toplum öğrenme alanında 3, Bilim Teknoloji ve Toplum öğrenme alanında 1, Üretim dağıtım Tüketim öğrenme alanında 1, Etkin Vatandaşlık öğrenme alanında 4 kazanım içinde yer almıştır.

2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı 6. Sınıf kazanımları içinde hukuk ile ilgili kazanımlar tablo 7 de yer almaktadır.

Tablo 7. 2018 Sosyal bilgiler öğretim programı 6. sınıf kazanımları içinde hukuk ile ilgili kazanımlar

Sınıf	Öğrenme Alanı	Kazanım
7.Sınıf	Birey ve Toplum	SB.7.1.4. İletişim araçlarından yararlanırken haklarını kullanır ve sorumluluklarını yerine getirir.
		SB.7.6.1. Demokrasiyi ve demokrasinin gelişim evrelerini açıklar.
		SB.7.6.2. Atatürk'ün Türk demokrasisinin gelişimine katkılarını açıklar.
	Etkin Vatandaşlık	SB.7.6.3. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temel niteliklerini toplumsal hayattaki uygulamalarla ilişkilendirir.
		SB.7.6.4. Demokrasinin uygulanma süreçlerinde karşılaşılan sorunları analiz eder.
		SB.7.6.5. Bir yaşam biçimi olarak demokratik tutumu benimser.

(MEB, 2018c)

Tablo 7 incelendiğinde 2018 sosyal bilgiler 7.sınıf programında Birey ve Toplum öğrenme alanında 1, Etkin Vatandaşlık öğrenme alanında 5 olmak üzere toplamda 6 kazanımın hukuk ile ilişkilendirilebildiği görülmektedir.

Hukuk ve Adalet Dersi Öğretim Programı ve Hukuk

Ortaokul Seçmeli Hukuk ve Adalet dersi öğretim programının amacı hukuk ve adalet bilinci gelişmiş hukuk okuryazarı bireyler yetiştirmektir.

Ortaokul öğrencilerine, hukuk ve adaletle ilgili temel hukuki bilgi, beceri ve değerler kazandırmayı hedefleyen Seçmeli Hukuk ve Adalet dersi öğretim programı çerçevesinde öğrencilerin hukuk ve adaletin gerekliliğine inanarak birey ve toplum yaşamına etkilerini kavramaları, hakların hukuki yollarla aranması gerektiğini bilmeleri ve bunun için kişisel sorumluluklarını fark etmeleri, hukuka aykırı durumların neden ve sonuçlarını ortaya koyarak uyuşmazlıkları barışçıl yollarla çözmeye istekli olmaları ve hukuki uyuşmazlıkların çözümünde görevli kişi, kurum ve kuruluşları genel olarak bilmeleri beklenmektedir (MEB, 2018)

Tablo 8. *Hukuk ve adalet dersi kazanımlarının ünitelere göre dağılımı*

Ünite No	Ünite Adı	Kazanım Sayısı
1	Yaşamımızda Hukuk ve Adalet	6
2	Haklarımız ve Sorumluluklarımız	5
3	Hukuki Sorunlarımız	4
4	Hukuki Çözümlerimiz	6
	Toplam	21

(MEB, 2018d)

Tablo 8 de 2018 yılında yayınlanan Hukuk ve Adalet dersi kazanımlarının ünitelere göre dağılımı yer almaktadır. Buna göre Hukuk ve Adalet dersi öğretim programında 4 ünite ve 21 kazanıma yer verilmiştir.

Tablo 9. *Hukuk ve adalet dersi kazanımları*

Ünite	Kazanım
Yaşamımızda Hukuk ve Adalet	S.H.A.1.1.Adaletli olmanın birey ve toplum yaşamına etkilerini tartışır
	S.H.A.1.2. Adaletin daha etkili gerçekleştirilmesine yönelik özgün öneriler geliştirir
	S.H.A.1.3.Adaletin sağlanmasında pozitif ayrımcılığın önemini örneklandırır
	S.H.A.1.4.Adalet, Eşitlik ve Hukuk kavramlarını ilişkilendirir
Haklarımız ve Sorumluluklarımız	Adaletin sağlanmasında hukukun rolünü kavrar
	Hukuk kurallarının toplumsal düzenin sağlanmasındaki önemini tartışır
	Hak ve sorumluluk kavramalarını ilişkilendirir
	Hakların hukukla güvence altına alındığını örneklandırır
Hukuki Sorunlarımız	Haklarını hukuki yollarla aramanın gerekliliğini kavrar
	Haklarını aramak için gerekli hukuki bilgi ve belgelere erişme yollarını kullanır
	Hakların aranmasında ve adaletin sağlanmasında sorumluluk üstlenir
	Hukukla ilgili karşılaşabileceği özel durumları fark eder
	Sorumluluklarının bilincinde bir birey olarak hukuka aykırı durumların oluşmaması için özen gösterir
	Hukuka aykırı durumların ortaya çıkma nedenlerini analiz eder
	Hukuka aykırı durumların bireysel toplumsal ve ekonomik

Hukuki Çözümlerimiz	sonuçlarını değerlendirir Hukuki uyuşmazlıkları barışçıl yollarla çözer Hukuki uyuşmazlıkların çözümünde görevli kurum ve kuruluşları tanır Hukuki uyuşmazlıkların çözümünde görevli kurumların işleyişini açıklar Yargı sistemiyle ilgili meslekleri araştırır Yargı sistemindeki kurumları işlevleri açısından karşılaştırır Yargılama sisteminin adaletin sağlanmasındaki rolünü değerlendirir
---------------------	---

(MEB, 2018 d)

Tablo 9 incelendiğinde Ortaokul Seçmeli Hukuk ve Adalet dersi öğretim programı kazanımlarının programın temel amacı çerçevesinde hukuk okuryazarlığı becerisini kazandırmaya yönelik olduğu görülmektedir.

Tartışma

Ünlütepe (2016), tarafından konu ile ilgili istatistiki veriler ışığında mahkemelerde yürütülen hukuk ve ceza davaları, işlenen suçlar, kişiler arasında yaşanan uyuşmazlıklar ile suça sürüklenen çocuk sayısında yıllara göre artışlar yaşandığı ifade edilmektedir. Hukuka uygun davranış modelinin erken yaşlarda kazanılmasının, kişiler arasında anlaşmazlıkların yargıya taşınmadan uzlaşmaya dönüşmesi, böylelikle yargının iş yükünün azalması ve çocuk yaşta hukuka aykırı davranışların yaşanmaması noktasında çözüm olabileceği ifade edilmektedir.

İrşi (2017) tarafından yapılan araştırmada öğretmen görüşlerinden elde edilen sonuçlar, hukuk ve adalet dersinin öğrenciler açısından faydalı olduğu, hukuk, adalet, hak, sorumluluk bilincinin yerleşmesine katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Hukuk ve Adalet dersi hem eğitsel hem de hukuki sistem açısından katkı sağlamaktadır.

Oğuz (2013) tarafından yapılan araştırmada, 8.sınıf öğrencilerinin hukuk okuryazarlığı düzeylerini ölçmek amaçlanmış ve 8.sınıf öğrencilerinin hukuk okuryazarlığı düzeyinin belirlenen değerlere göre yüksek çıktığı belirlenmiştir. Alıcı (2013) tarafından yapılan araştırmada, Hukuk ve Adalet dersinin öğrencilerde hukuk bilincini geliştirmeye etkisi incelenmiş, uygulanan hukuk davranış ölçeğinde tüm algılarda yükseliş görülmüş, hukuk ve adalet dersinin hukuk davranış algılarını yükselttiği tespit edilmiştir.

Ay ve Yavuz (2016) tarafından yapılan araştırmada sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersi kapsamındaki okuryazarlıklara ilişkin kullandıkları etkinlikler belirlenmeye çalışılmış, bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler öğretim programındaki hukuk okuryazarlığı ile ilgili kazanımlara yönelik etkinlikler düzenledikleri belirlenmiştir. Kara ve Tangülü (2017) tarafında yapılan araştırmada sosyal bilgiler öğretim programında hukuk ve politik okuryazarlık kazanımlarına ilişkin bir durum çalışması gerçekleştirilmiştir, sosyal bilgiler dersinin söz konusu okuryazarlık alanlarına

önemli ölçüde katkı sağlar nitelikte kazanımlara sahip olduğu, etkin vatandaşlık davranışının gelişiminin hukuk okuryazarlığı ve politik okuryazarlık seviyesinin yüksek olması ile ilişkili olduğu ifade edilmiştir. Ünlütepe (2016) tarafından yapılan araştırmada temel ve ortaöğretim kurumlarında hukuk eğitimi verilmesi gerekliliği ve buna ilişkin sebepler ve çözüm önerileri sunabilmek amaçlanmış, araştırma sonuçları çerçevesinde, hukuka uygun davranış modelinin erken yaşlarda benimsenmesi ve bu şekilde hukukilik bilincinin sağlanması ile hukuka güvenin oluşturulmasında Hukuk ve Adalet dersinin önemli payının olduğu vurgulanmıştır. Gülenler (2013) tarafından yapılan araştırmada, çocuklarda etik anlayışının, eleştirel düşüncenin ve vatandaşlık bilincinin gelişmeye başladığı dönemler olan ortaokul düzeyinde hukuk ve adalet dersinin verilmesinin, hukuk, adalet, insan hakları gibi kavramların toplumsal düzeyde benimsenmesini kolaylaştırıcı etkide bulunacağı ifade edilmiştir.

Çengelci (2017) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerde hukuk ve adalet bilincini geliştirmeyi amaçlayan Hukuk ve Adalet dersi öğretim programı ve öğretim materyalinde hangi değerlere yer verildiği incelenmiş, Hukuk ve Adalet öğretim programında adalet, sorumluluk, eşitlik, saygı, cesaret, duyarlılık, barış ve uzlaşma ile güven değerlerine yer verildiği görülmüştür. Hukuk ve Adalet dersi öğretim materyalinde ise adalet, sorumluluk, güven, saygı, özgürlük, eşitlik, yardımlaşma, dayanışma, sevgi, ölçülü olma, doğal çevreye duyarlılık ile barış değerlerine yer verildiği belirlenmiştir.

Alanyazındaki çalışmalarda öğretim programları bazında araştırmalar yapılmış, bu araştırmalarda öğretim programlarında hukuk ile ilişkili kazanım beceri ve değerlere yer verildiğine, hukuk okuryazarlığı becerisine sahip olmanın bireylerin toplumsal ilişkileri ve toplum düzeni açısından önemine yönelik sonuçlar elde edilmiştir. Bu araştırma kapsamında elde edilen sonuçlara incelemeye alınan Sosyal Bilgiler, İnsan Hakları, Vatandaşlık ve Demokrasi, Hayat Bilgisi, Hukuk ve Adalet dersleri programlarında hukuk okuryazarlığı ile ilişkili birçok kazanımın var olduğu belirlenmiştir. Belirlenen bu kazanımları, hukuku tanıyan, sorunlarla karşılaştığında çözüm yollarını bilen, hukuki bilgi ve belgeleri okuma anlama becerisine sahip bireylerin yetişmesinde önemli rol sahibi olacaktır.

Sonuç

Hukuk Okuryazarlığına yönelik sosyal bilgiler programında 24 kazanım, İlkokul İnsan Hakları Yurttaşlık ve Demokrasi programında 19, İlkokul 1-3 Hayat Bilgisi Programında 15, Ortaokul Seçmeli Hukuk ve Adalet dersi programında 21 kazanım olduğu belirlenmiştir.

Toplam kazanıma oranla hukuk ve adalet dersinden sonra hukuk okuryazarlığı ile ilişkili kazanım sayısı en fazla olan programın İnsan Hakları Yurttaşlık ve Demokrasi dersi öğretim programı olduğu belirlenmiştir.

Hukuk bireylerin toplumsal ilişkilerinde düzen sağlamak, bu düzeni sağlarken adalet, eşitlik, saygı gibi değerlerinde toplumda içselleştirilmesini sağlamak amacındadır. Eğitim programları içinde hukuk okuryazarlığına ilişkin kazanımlar hukukun bu en temel amacına hizmet etme amacı taşır. Hukuk okuryazarlığı ile bireylere sadece hukuki bilgi ve becerilerin kazandırılması değil, bu becerilerin günlük yaşamla ilişkilendirilerek toplumsal düzenin geleceğini de teminat altına alma becerisini içerir. Toplumsal roller açısından öğrenci rolünde olan birey hukuka ilişkin temel kavram ve becerileri, okul ortamında öğrenerek yaşamının bir parçası haline getirebilirse, toplumsal hukuk ve adalet bilinci yerleşecek ve toplumsal ilişkilerde uyuşmazlıklar olabildiğinde az yaşanacaktır.

Programda yer alan bu kazanımların hayata yansımaları için derslerde kullanılmak üzere etkinlikler üretilebilir. Hukuk okuryazarlığını amaç edinen dersler zorunlu hale getirilebilir veya derslerin daha fazla okulda okutulması için bilgilendirme yapılabilir. Hukuk okuryazarlığı ile ilgili kazanımlara tüm derslerin programlarında belirli oranda yer verilebilir. Öğretmenlerin hukuk okuryazarlık durumlarına yönelik araştırmalar yapılabilir. Öğretmenlere hukuk okuryazarlığı konusunda eğitimler düzenlenebilir.

Kaynakça

- Alıcı, A ve Van, N . (2016). Ortaokullarda okutulan “hukuk ve adalet” dersinin öğrenciler üzerinde hukuka yönelik duyuşsal eğilimler algısına etkisi. *The Journal Of Europe - Middle East Social Science Studies*, 2 (1), 107-131.
- Ay T. ve Yavuz Ü. (2016). Sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde okuryazarlık becerilerini kazandırmaya yönelik gerçekleştirdikleri uygulamalar. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 6(2) 31-63.
- Bal, H. (2003). *Hukuk sosyolojisi*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Yayınları.
- Çakmak, E. (2013). Kıl tabletten tablet bilgisayara okuryazarlık. E. Gençtürk, ve K. Karatekin içinde, *Sosyal Bilgiler İçin Çoklu Okuryazarlıklar* (1-19). Ankara: Pegem Akademi.
- Çengelci Köse, T. (2017). Hukuk ve adalet dersi öğretim programı ve öğretim materyalinde değerler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(51) 656-664.
- Gülener, S. (2013). Türkiye’de hukuk ve adalet bilincinin geliştirilmesine yönelik önemli bir adım: hukuk ve adalet dersi. *Güncel Hukuk*.

- İrşi, E. (2017). *Ortaokul hukuk ve adalet dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Kara ve Tangülü (2017). Sosyal bilgiler öğretim programında hukuk ve politik okuryazarlığı üzerine bir durum incelemesi. *Araştırma ve Deneyim Dergisi*, 2 (1), 1-28.
- MEB. (2018a). *İlkokul hayat bilgisi öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu.
- MEB. (2018b). *İnsan hakları yurttaşlık ve demokrasi dersi öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (2018c). *Sosyal bilgiler öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (2018d). *Hukuk ve adalet dersi öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Oğuz, S (2013). *Ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler eğitimi çerçevesinde hukuk okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Patil, S. ve Lavanya, C. (2012). A study on legal literacy among secondary school students. *Indian Streams Research Journal*.
- Ünlütepe, M. (2016). Temel ve Ortaöğretim Okullarında Hukuk Eğitimi Üzerine. *Legal Hukuk Dergisi*. 14(161), 2393–2407
- Zariski, A. (2017). *Legal literacyan introduction to legal studies*. www.aupress.ca: <http://www.aupress.ca/index.php/books/120240> adresinden alınmıştır.

<http://kefad.ahievran.edu.tr>

Ahi Evran University Journal of Kırşehir Education Faculty

ISSN: 2147 - 1037

Investigation of 2018 Secondary School Curriculum in Terms of Legal Literacy

Doç.Dr.Ömer Faruk Sönmez - Eser İrşi
Maksun Önlén - Uğur Polat

DOI: 10.29299/kefad.2019.20.02.012

Article Information

Received:19/01/2019

Revised:22/04/2019

Accepted:02/07/2019

Abstract

Legal literacy means being able to read the sources of law correctly, understanding the legal terms correctly and being able to implement the rules about law. In our country, in the curricula of various courses based on social sciences in primary and secondary schools, the acquisition, concepts, skills and values of law take place. The purpose of this research; The aim of the course is to examine the curriculums of Social Studies, Life Science, Human Rights, Citizenship and Democracy Education, Law and Justice courses that are taught in primary and secondary schools in the 2018-2019 academic year in the context of law-related acquisition, concept, skills and value. In the research, document analysis method which is one of the qualitative research methods was used. According to the findings; 15 of the 143 acquisitions in the 2018 Life Science Education Program, 19 of the 29 acquisitions in the 2018 Human Rights Citizenship and Democracy curriculum, 23 of the 136 acquisitions in the Social Studies (4-7) curriculum, 33 acquisition is associated with legal literacy. In terms of concepts, skills and values, it is seen that the related courses include legal literacy. As a result of the research; Elementary School Human Rights Citizenship and Democracy Education course, Life Science, Secondary School Social Studies and Elective Law and Justice course acquisition and other program elements were examined within the framework of 2018 programs and it was determined that legal literacy was included in the curriculum.

Keywords: Education, Law and justice, Legal literacy, Curriculum

Corresponding Author: Ömer Faruk SÖNMEZ, Doç.Dr., Tokat Gaziosmanpaşa University, Turkey, ,
sonmez.omerfaruk@gmail.com ORCID ID 0000-0002-8910-2817

Eser İRŞİ, Teacher, Ministry of Education , Turkey, eserirsi@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-7444-4080

Maksut ÖNLEN, Teacher, Ministry of Education , Turkey, maksutonlen@gmail.com ORCID ID:0000-0002-6266-2574

Uğur POLAT ,Teacher, Ministry of Education , Turkey, ugur_polat325@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0003-4413-7837 .

This study was presented as an oral presentation at the International Social Studies Education USBES 2018 Symposium on 11-13 October 2018.

Introduction

Legal Literacy

Law is generally defined as a set of social rules that regulate the relations of individuals with each other and with the society in social life and their compliance is supported by public power. In the common definitions of law, the concept of state authority is emphasized as an important factor in another. According to this definition, law is a set of social rules that are regulated by the competent authority in order to ensure the common good of individuals and society and where the state's sanction power exists (Bal, 2003).

The concept of literacy in Turkish and literacy in English is not only a concept of literacy. It covers a wider area including the first reading. Today, social and technological changes affect all areas of life as well as literacy. Many new literacy areas emerge after this process (Çakmak, 2013).

Legal literacy is to understand the legal terms in addition to being able to read the legal resources correctly. A legal literate individual should be able to use the right concepts at the right time when he / she meets the concepts of law in his / her life. What is important in terms of legal rules that ensure social order is the realization of legal rules (Oğuz, 2013).

Literacy is strongly associated with law, especially in western societies. Since the rules of law have a directing effect on society, it is also important to participate in the society within the legal framework. Even if individuals can solve their daily problems with basic literacy skills, they cannot interpret information and documents related to legal situations. Legal literacy is especially necessary for modern societies with complex written legal rules. Today, the concept of legal literacy has a meaning that includes all the knowledge and skills necessary for effective communication with the legal system. Initially, the concept of legal literacy was seen as part of the legal vocational training. With the approach that develops over time, legal literacy argues that a citizen should have a certain degree of legal literacy for effective participation in modern society, although it is not a professional education such as the education provided by law schools (Zariski, 2014).

Legal literacy is an important issue in today's societies. It is important that students who are in preparation for their future lives during secondary school are aware of minimum legal issues. This awareness helps students become responsible citizens (Patil and Lavanya, 2012).

Law in Turkish Education System

When we talk about legal education in the education system of our country, first of all the faculties of law which are given higher education level come to mind. The most common legal education is provided in these institutions. In addition, undergraduate and associate degree programs

in the various courses in general law or department-specific legal information is given. However, in our country, a detailed legal education is given in the educational institutions from a scientific point of view, while at the basic education level, the curriculum, education, concepts, skills and values of different courses are included. In primary and secondary schools which we accept as basic education level, information about law is given within the scope of life science, social studies, law and justice, human rights, citizenship and democracy courses. In this context, Life Science Teaching Program, Social Studies Course Teaching Program, Human Rights Citizenship and Democracy Education Course Teaching Program will be examined in the context of the gains related to law.

Method

Purpose of the research

The purpose of this research; The aim of the course is to examine the educational programs of Social Studies, Life Science, Human Rights, Citizenship and Democracy Education, Law and Justice, which are taught in primary and secondary schools, in the context of legal related gains.

Method of Research

This is a descriptive study. The research data were obtained by document analysis method and analyzed descriptively. The curriculum for Social Studies, Life Science, Human Rights, Citizenship and Democracy Education course and Law and Justice courses published in 2018 were obtained from the Education Board website. Within the scope of the aim of the study, the acquisitions of the related courses are examined according to the relation with legal literacy.

Results

One of the courses in which the Law Gains and Knowledge is included in the Life Science Education Program is the Elementary School Life Science course. In this context, the achievements that can be associated with law on the basis of classes were examined in the 2018 Primary School Life Science Course Curriculum. The gains related to law in the 2018 Primary School Life Science curriculum are given in table 1 below (MEB, 2018a).

Table 1. *Law-related objectives in life science curriculum*

Class	Objective
1.Grade	LS.1.1.10. Participates in the process of determining classroom rules.
	LS.1.1.11. Follow the school rules.
	LS.1.4.2. Observes the behavior of people in and out of school.
	LS.1.4.3. Complies with the traffic rules on arrival and departure.
	LS.1.4.4. Applies safety rules when communicating with people around.

2.Grade	LS.1.4.5. Knows the telephone numbers of the institutions to call for help in case of emergency.
	LS.2.1.4. Participates in decision-making processes related to the class.
	LS.2.1.10. He follows the rules when playing games with friends at school.
	LS.2.4.4. Knows the institutions and people that can get help in case of emergency.
3.Grade	LS.3.1.7. Demonstrates the demands and needs of the school in democratic ways in the school environment.
	LS.3.4.1. Introduces traffic signs and signs.
	LS.3.4.2. Give examples of the necessity of obeying the rules in traffic.
	LS.3.4.5. Explains what to do and who can ask for help in the event of an emergency or threatening security.
	LS.3.5.1. Recognizes the management units and managers in the vicinity.
	LS.3.5.2. Explain the management style of our country.

When Table 1 is examined, it is seen that 15 of 143 gains in the 2018 Life Science Education Program are directly related to law. It is seen that the concept of law is more related to the daily life gains such as rules, rights and traffic rules in line with the age and class level of the students.

Law in Human Rights Citizenship and Democracy Curriculum

The objectives related to law in the 2018 curriculum of Primary School Human Rights, Citizenship and Democracy are given in table 2 (MEB, 2018b).

Table 2. *Human rights, citizenship and democracy education course*

Unit	Objective
Being human	Y.4.1.2. Knows that human beings have fundamental and indispensable rights from birth.
	Y.4.1.3. Give examples from his own life rights.
	Y.4.2.1. Recognize the relationship between rights, freedom and responsibility.
Rights Freedom Responsibility	Y.4.2.3. Compares the lives of children who can and cannot use their rights and freedoms.
	Y.4.2.4. They express their feelings when their rights and freedoms are violated or restricted.
	Y.4.2.5. It gives examples of what responsibilities it can take to resolve situations in which rights and freedoms are violated or restricted.
	Y.4.2.6. Respect rights and freedoms.
Justice and Equality	Y.4.3.2. Explain the concepts of justice and equality in relation to each other
	Y.4.3.3. Knows that people are equal in terms of rights and freedoms.
	Y.4.3.4. Compares situations where justice or equality is achieved and cannot be achieved.
	Y.4.3.5. Explains the emotions that can occur in people when they are not treated fairly or equally.
consensus	Y.4.4.3. He looks for compromises to settle disputes.
	Y.4.4.4. Compares the results of conflict and reconciliation situations with examples.
Rules	Y.4.5.1. Queries the concept of rule.

	Y.4.5.2. Evaluate the effect of the rule on the relationship between freedom and right.
	Y.4.5.3. Evaluates the contribution of obeying rules to social harmony and living together.
	Y.4.5.4. It contributes to the implementation of the rules.
Cohabitation	Y.4.6.2. Comprehend the need for a regulatory body to live together.
	Y.4.6.3. Explain the responsibilities of the state towards its citizens.

When Table 2 is examined, it is seen that 19 gains out of 29 gains in the 2018 Human Rights Citizenship and Democracy curriculum are directly related to legal science. Accordingly, this basic knowledge of the law to be given at primary level is an important basis for the following years of education.

Social Studies Curriculum and Legal Literacy

Looking at the structure of the curriculum, it is seen that the 2018 program consists of 7 learning areas. These areas of learning are listed as Individual and Society, Culture and Heritage, People Places and Environment, Production Distribution and Consumption, Science Technology and Society, Active Citizenship and Global Connections. These learning areas have 136 objectives in the 2018 program.

2018 Social Studies Curriculum 4-7. The distribution of the legal gains among the class objectives is given in Table 3.

Table 3. *Legal literacy objectives in the 2018 social studies program*

Class	Total Objectives	Legal Literacy objectives	%
4.Grade	33	3	9,09
5.Grade	33	6	18,1
6.Grade	34	9	26,4
7.Grade	31	6	19,3
Total	131	24	18,32

(MEB, 2018c)

Law-related objectives are included in Table 4 of the Grade 4 Achievements of the 2018 Social Studies Curriculum

Class	Learning Area	Objective
4.Grade	Production &	SB.4.5.3. Demonstrate conscious consumer behavior as a responsible individual.

Distribution	
Consumption	SB.4.6.1. Becomes aware of his rights as a child.
Active Citizenship	SB.4.6.2. Takes responsibility for the words and actions in family and school life.

(MEB, 2018c)

When the Table 5 is examined, it is seen that in the 2018 program, 6 in total, 2 in the field of Individual and Community learning, 3 in the field of Production Distribution Consumption learning¹, 3 in the field of Active Citizenship learning, and the gains are related to law.

The achievements related to law are given in Table 6 of the 6th Grade Achievements of the 2018 Social Studies Education Program.

Table 6. *Law-related objectives in the 6th grade attainments of the 2018 social studies curriculum*

Class	Learning Area	Objective
6.Garde	Individual and society	SB.6.1.3. Question prejudices against different gender, socio-economic and cultural groups in order to live in harmony in society.
	Science, Technology and Society	SB.6.1.4. Participates in activities that support social solidarity and solidarity in the formation of social unity.
		SB.6.1.5. He argues that solutions to a problem should be based on rights, responsibilities and freedoms.
	Production Distribution Consumption	SB.6.4.4. Copyright and patent rights advocate the necessity for legally procured products.

(MEB, 2018c)

When Table 6 is analyzed, the legal issues in the 2018 program included 3 in the area of Individual and Community learning, 1 in the field of Science Technology and Society learning, 1 in the production distribution Consumption learning field, 4 in the field of Active Citizenship learning.

2018 Social Studies Curriculum 6. Grade objectives are given in Table 7.

Table 7. *Law-related gains in the 6th grade objectives in the 2018 social studies curriculum*

Class	Learning Area	Objective
7.Grade	Individual and Society	SC.7.1.4. It uses its rights and fulfills its responsibilities while using the means of communication.
		SC.7.6.1. Explain democracy and the stages of development of democracy.
	Active Citizenship	SC.7.6.2. Explain Atatürk's contribution to the development of Turkish democracy.
		SC.7.6.3. State of the fundamental characteristics of the

Republic of Turkey associating with the practice of social life.

SC.7.6.4. Analyze the problems encountered in the implementation of democracy..

SC.7.6.5. It adopts democratic attitude as a way of life.

(MEB, 2018c)

When Table 7 is examined, it is seen that 6 achievements can be associated with the law in the 7th grade program of 2018 social studies, 1 in Individual and Community learning and 5 in Active Citizenship learning.

Law and Justice Course Curriculum and Law

The aim of the Secondary School Elective Law and Justice course is to educate law literate individuals who have advanced awareness of law and justice.

In the framework of the Elective Law and Justice course, which aims to provide basic legal knowledge, skills and values about law and justice to secondary school students, students should be able to comprehend the effects of law and justice on individual and community life, to know that rights should be searched by legal means and realize their personal responsibilities for this. are willing to solve the disputes peacefully by revealing the causes and consequences of the unlawful situations and to know the persons, institutions and organizations in charge of the resolution of the legal disputes in general (MEB, 2018).

Table 8. *Distribution of legal and justice course objectives by units*

Unit	Number	Unit Topic	Number of Objectives
	1	Law and Justice in Our Lives	6
	2	Our Rights and Responsibilities	5
	3	Legal Problems	4
	4	Legal Solutions	6
		Total	21

(MEB, 2018d)

Table 8 shows the distribution of the objectives of Law and Justice courses published in 2018 by units. Accordingly, 4 units and 21 objectives were included in the curriculum of Law and Justice.

Table 9. *Law and justice course objectives*

Unit	Objective
Law and Justice in Our Lives	S.H.A Discuss the effects of being justice on individual and community life S.H.A.1.2. Develops original proposals for more effective justice Illustrate the importance of positive discrimination in the provision of

	justice
	Associate the concepts of justice, equality and law
	Understands the role of law in ensuring justice
	Discuss the importance of law rules in maintaining social order
Our Rights and Responsibilities	Relate the concepts of rights and responsibilities
	Illustrate that rights are guaranteed by law
	Understands the necessity of seeking legal rights
	Uses access to legal information and documents required to search for rights
	Assumes responsibility for the pursuit of rights and justice
Legal Problems	Realize the special cases of law
	As an individual who is aware of his / her responsibilities, he / she takes care not to create illegal situations
	Analyze the reasons for the occurrence of unlawful situations
	Evaluates individual social and economic consequences of unlawful situations
Legal Solutions	Solves legal disputes peacefully
	Recognize the institutions and organizations in charge of legal disputes
	Explain the functioning of institutions in the settlement of legal disputes
	Investigate professions related to the judicial system
	Compares the institutions in the judicial system in terms of their functions
	Evaluate the role of judicial system in ensuring justice

(MEB, 2018 d)

When Table 9 is examined, it is seen that the acquisitions of secondary school elective law and justice courses are aimed to gain the legal literacy skills within the framework of the main purpose of the program.

Discussion

Ünlütepe (2016) states that there are increases in the number of children dragged into crime by the civil and criminal cases conducted in courts, crimes committed, conflicts between persons and the number of children dragged into crime in the light of statistical data on the subject. It is stated that the acquisition of a lawful behavior model at an early age can be a solution for the disagreement between the individuals from being brought to the judiciary without compromise, thus reducing the workload of the judiciary and avoiding unlawful behaviors at a young age.

In the study conducted by İrşi (2017), the results obtained from the teachers' opinions reveal that the law and justice course is beneficial for the students and contributes to the establishment of the consciousness of law, justice, rights and responsibilities. The Law and Justice course contributes both to the educational and legal systems.

In the study conducted by Oğuz (2013), it was aimed to measure the legal literacy levels of 8th grade students and it was determined that the 8th grade students' legal literacy level was higher than the determined values. Recipient 2013), the effect of Law and Justice course on developing students' legal awareness was examined, all perceptions were increased in the scale of legal behavior applied, and it was determined that the law and justice course increased the perception of law behavior.

In the study conducted by Ay and Yavuz (2016), it was determined that classroom teachers used activities related to literacy within the scope of social studies course. In this context, it was determined that classroom teachers organized activities related to gains related to legal literacy in social studies curriculum. In the study conducted by Kara and Tangülü (2017), a case study on the legal and political literacy gains has been carried out in the social studies curriculum. The social studies course has significant gains that contribute significantly to these literacy areas, the development of effective citizenship behavior and the level of legal literacy and political literacy. It was expressed to be associated with high. In the research conducted by Ünlütepe (2016), it was aimed to present the necessity of providing legal education in primary and secondary education institutions and to provide reasons and solution suggestions for this purpose. It is emphasized that the important share. In the study conducted by Gülenler (2013), It was stated that giving the law and justice course at secondary school level, which is the period in which children's ethical understanding, critical thinking and citizenship consciousness started to develop, would have an effect on the adoption of concepts such as law, justice and human rights at the social level.

In the research conducted by Çengelci (2017), the values that are included in the curriculum and teaching materials of the Law and Justice course aiming to improve the awareness of law and justice in the students were examined. In the Law and Justice curriculum, justice, responsibility, equality, respect, courage, sensitivity, peace and reconciliation confidence values. In the teaching material of Law and Justice course, it was determined that justice, responsibility, trust, respect, freedom, equality, solidarity, love, restraint, sensitivity to natural environment and peace values were included.

In the studies in the literature, researches have been made on the basis of educational programs, and in these researches, the acquisition of skills and values related to law have been included, and the results have been obtained regarding the importance of having legal literacy skills in terms of social relations and social order of individuals. According to the results of this research, there are many gains related to legal literacy in Social Studies, Human Rights, Citizenship and Democracy, Life Sciences, Law and Justice courses. It will have an important role in the training of individuals who know these achievements, who know the law, who knows the solutions when faced with problems, and who have the ability to read legal information and documents.

Conclusion

It was determined that there were 24 achievements in Social Studies Program for Legal Literacy, 19 achievements in Primary School Human Rights Citizenship and Democracy program, 15 achievements in Primary School 1-3 Life Science Program, 21 achievements in Secondary School Elective Law and Justice Program.

After the course of law and justice, it was determined that the program with the highest number of gains related to legal literacy was the curriculum of Human Rights Citizenship and Democracy.

The law aims to provide order in the social relations of individuals and to ensure internalization in the society such as justice, equality and respect while maintaining this order. Acquisition of legal literacy within educational programs is intended to serve this most fundamental purpose of law. Legal literacy includes not only the acquisition of legal knowledge and skills for individuals, but also the ability to secure the future of social order by relating these skills to daily life. If the individual who is in the role of student in terms of social roles can learn the basic concepts and skills related to law and become a part of his / her life by learning in the school environment, the consciousness of social law and justice will be settled and the conflicts in social relations will be less experienced.

Activities can be produced to be used in the courses to reflect these gains to life. Courses aiming at legal literacy can be made compulsory or information can be provided for the courses to be taught in more schools. The gains related to legal literacy can be included in the programs of all courses to a certain extent. Researches can be conducted on the legal literacy status of teachers. Trainings can be organized for teachers on legal literacy.

References

- Alıcı, A and Van, N . (2016). Ortaokullarda okutulan “hukuk ve adalet” dersinin öğrenciler üzerinde hukuka yönelik duyuşsal eğilimler algısına etkisi. *The Journal Of Europe - Middle East Social Science Studies*, 2 (1), 107-131.
- Ay T. and Yavuz Ü. (2016). Sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde okuryazarlık becerilerini kazandırmaya yönelik gerçekleştirdikleri uygulamalar. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 6(2) 31-63.
- Bal, H. (2003). *Hukuk sosyolojisi*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Yayınları.
- Çakmak, E. (2013). Kil tabletten tablet bilgisayara okuryazarlık. E. Gençtürk, ve K. Karatekin içinde, *Sosyal Bilgiler İçin Çoklu Okuryazarlıklar* (1-19). Ankara: Pegem Akademi.

- Çengelci Köse, T. (2017). Hukuk ve adalet dersi öğretim programı ve öğretim materyalinde değerler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(51) 656-664.
- Gülener, S. (2013). Türkiye’de hukuk ve adalet bilincinin geliştirilmesine yönelik önemli bir adım: hukuk ve adalet dersi. *Güncel Hukuk*.
- İrşi, E. (2017). *Ortaokul hukuk ve adalet dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Kara ve Tangülü (2017). Sosyal bilgiler öğretim programında hukuk ve politik okuryazarlığı üzerine bir durum incelemesi. *Araştırma ve Deneyim Dergisi*, 2 (1), 1-28.
- MEB. (2018a). *İlkokul hayat bilgisi öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu.
- MEB. (2018b). *İnsan hakları yurttaşlık ve demokrasi dersi öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (2018c). *Sosyal bilgiler öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (2018d). *Hukuk ve adalet dersi öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Oğuz, S (2013). *Ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler eğitimi çerçevesinde hukuk okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Patil, S. and Lavanya, C. (2012). A study on legal literacy among secondary school students. *Indian Streams Research Journal*.
- Ünlütepe, M. (2016). Temel ve Ortaöğretim Okullarında Hukuk Eğitimi Üzerine. *Legal Hukuk Dergisi*. 14(161), 2393–2407
- Zariski, A. (2017). *Legal literacyan introduction to legal studies*. [www.aupress.ca: http://www.aupress.ca/index.php/books/120240](http://www.aupress.ca/index.php/books/120240) adresinden alınmıştır.